

Život jedného eufemizmu Pragmatické a sémantické aspekty výrazu „špeciálna vojenná operácia“

Janka Lenčesová
Katedra rusistiky a východoeurópskych štúdií
Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave

The Life of One Euphemism. Pragmatic and Semantic Aspects of the Expression „Special Military Operation“

Litikon, 2024, Vol. 9, No. 2, pp. 92-104

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0008-6373-9108>

The paper analyses the application of the term „special military operation“ in the context of the war in Ukraine. In the article, we look at how this term influences the perception of the war and how it is used in various media discourses where it can denote ideological stances or serve to express ironic criticism. Lexicographic and corpus-based tools have been applied to explore its meanings and contexts.

Keywords: SMO, war, war in Ukraine, euphemism, special, operation, special military operation

Úvod

Ustálené slovné spojenie *специальная военная операция* preniklo do verejného diskurzu¹ v roku 2022. Prvý raz ho použil ruský prezident Vladimir Putin v prejave z 24. februára 2022, v ktorom oznámil začiatok vojenského vpádu na Ukrajinu; ako cieľ invázie vytýčil „denacifikáciu“ a „demilitarizáciu“ krajiny.² Dané slovné spojenie sa stalo jedným z tzv. *slov-sloganov* (nem. *Schlagwort*) ruského oficiálneho diskurzu³ obdobia vojny na Ukrajine. Ako *slovo-slogan*, opierajúc sa o T. Niehra, chápeme „výraz, ktorý sa stal aktuálnym v určitom čase a prostredníctvom ktorého sa verejne propaguje nejaký program alebo cieľ“ (Niehr, 2014, porov.

¹ Diskurz chápeme ako regulovanú, štruktúrovanú prax používania znakov v sociálnych arénach (Keller, 2021, s. 36). Verejný diskurz chápeme podľa R. Kellera ako diskurz orientovaný na masové publikum a sprostredkovaný širokej verejnosti pomocou masmédií (Keller, 2007, s. 64).

² <http://kremlin.ru/events/president/news/67843>

³ V našom výskume rozlišujeme medzi ruským oficiálnym (verejným) diskurzom, ktorý chápeme ako súbor artikulácií produkovaných predstaviteľmi súčasného politického režimu, resp. sankcionovaných súčasným politickým režimom, a diskurzom opozičným/protivojnovým, ktorý sa vymedzuje voči autoritatívnej politike súčasného politického režimu RF a odsudzuje vojenskú agresiu Ruska voči Ukrajine.

aj Cingerová – Dulebová, 2023, s. 158). V našom príspevku sme sa rozhodli preskúmať sémantické a pragmatické aspekty tejto jednotky v kontexte jej artikulácií v diskurzoch o vojne na Ukrajine.

Vojna vs. špeciálna vojenská operácia

Denotátom ustáleného slovného spojenia *специальная военная операция*, používaného v oficiálnom ruskom verejnom diskurze, je rusko-ukrajinská vojna, ktorú RF rozpútala vpádom na Ukrajinu 24. februára 2022. Na základe našej jazykovej intuície by sme mohli predpokladať, že „najkooperačnejším“ (v zmysle konverzačných maxím H. P. Gricea) pomenovaním pre ozbrojený konflikt medzi dvoma štátmi (porov. VSD) bude práve jednotka „vojna“. Veľmi pravdepodobne bude totiž evokovať v nositeľoch jazyka disponujúcich zdieľanou kognitívnou bázou pomerne jasnú konceptuálnu schému (ang. *frame*), t. j. štruktúru údajov predstavujúcich stereotypnú vizuálnu situáciu (porov. Dolník, 2013, s. 285). Len dodajme, že J. Dolník rozdeľuje tieto schémy na statické a procesuálne, pričom statické sa vzťahujú na objekty a štruktúry dejov a procesuálne sa dotýkajú deja (Dolník, 2013, s. 285). Z hľadiska našej témy je navyše dôležité doplniť, že v odbornej literatúre sa ďalej vyčleňujú aj štruktúrne prvky, z ktorých sa tieto konceptuálne schémy skladajú: 1. pozície, 2. náplne pozícií, 3. štandardné hodnoty (Ziem, 2013, s. 233, cit. podľa Cingerová – Dulebová – Štefančík, 2021, s. 70). Obzvlášť zaujímavé sú v kontexte manipulácie s „informatívnosťou“ pomenovania, ktorým sa zaoberáme, tzv. štandardné hodnoty, stereotypné predstavy, ktoré sa nám spájajú s jednotlivými pozíciami (porov. Cingerová – Dulebová – Štefančík, 2021, s. 70). Môžeme predpokladať, že v prípade slova *война* bude v súčasných kultúrnych súradniciach jej konceptuálna schéma zahŕňať negatívne hodnotenie strany, ktorá zaútočila, a pozitívne hodnotenie strany, ktorá sa bráni, snaží sa chrániť si svoje územie, svojich ľudí, ale aj predstavu o dlhotrvajúcom ozbrojenom konflikte, ktorý sa spája s obeťami, skazou a násilím.

Je zrejmé, že komunikácia v oblasti politiky sa prioritne neorientuje na dodržiavanie konverzačných maxím, do popredia vystupujú iné jej ciele. V kontexte takých jej typických funkcií, akými sú persúázia či regulácia, ale aj vytvárania imidžu, pozitívneho obrazu kolektívneho subjektu „my“ (porov. Cingerová – Dulebová – Štefančík, 2021, s. 39 – 40) je používanie termínu „vojna“ na pomenovanie daného denotátu v Rusku po jej vypuknutí postihované (*Война – запрещенное слово*). Predstavitelia režimu V. Putina sa odvolávali na paragraf 207.3 ruského trestného zákonníka, ktorý stanovuje trestnú zodpovednosť za „verejné šírenie vedome nepravdivých informácií o činnosti Ozbrojených síl Ruskej federácie“ (Sudebnye i normativnye akty RF: statia 207.3 UK RF). Tento krok bol dodatočne racionalizovaný odôvodnením, že vyhlásenie vojny predpokladá právne dôsledky, ktoré majú spoločenský význam, ako napríklad mobilizácia obyvateľstva, zavedenie zákazu vychádzania atď. (RTVI: Genprokuratura objasnila zapret na slovo „vojna“ otnositelno voennoj operacii na Ukraine).

Namiesto (v týchto kontextoch) tabuizovanej realizácie výrazu *война* sa v oficiálnom verejnom diskurze používa ustálené slovné spojenie *специальная военная операция*. To má aj vzhľadom na komponenty cudzieho pôvodu, ktoré do slovného spojenia vstupujú, difúznejší, všeobecnejší význam, v porovnaní s výrazom „vojna“ nie je natoľko informatívne, relevantné, jasné či jednoznačné (v zmysle konverzačných maxím H. P. Gricea); možno ho považovať za „zastierajúci“, t. j. eufemistický variant pomenovania predmetného denotátu. Túto funkciu ešte vo väčšej miere spĺňa skratka *СВО* či *спецоперация*, ktorá sa tiež frekventovane používa

v ruských diskurzoch. To, že sa kľúčovým slovom oficiálneho ruského verejného diskurzu o vojne na Ukrajine stalo „zastierajúce“ slovné spojenie, považujeme za príznačné.

Výskumné otázky

V našej čiastkovej analýze nás zaujímalo, akú funkciu má dané slovné spojenie nielen v oficiálnom diskurze, ale aj v diskurze opozičnom, protivojnovom. V týchto intenciách sme si vytýčili nasledujúce ciele:

1. Vysvetliť eufemistickú funkciu ustáleného slovného spojenia poukázaním na sémantické špecifiká komponentov, ktoré do neho vstupujú.

2. Preskúmať, v akých kontextoch sa slovné spojenie používa v ruskom opozičnom (protivojnovom) diskurze a akú má v ňom funkciu.

Naše hypotézy boli nasledovné:

1. Eufemistická funkcia súvisí s použitím slov so všeobecnejšou sémantikou a cudzieho pôvodu.

2. Eufemistická funkcia sa bude umocňovať uplatňovaním abreviačných postupov (CBO, *специоперация*).

3. V ruskom opozičnom protivojnovom diskurze bude dané slovné spojenie (resp. na jeho základe vytvorené skratky) fungovať ako marker určitého ideologického postoja,⁴ diskurzu a ako také bude mať aj funkciu ironickej kritiky. Pri jej vymedzení sa opierame o prístup S. Dewsovej a E. Winnerovej, rozdeľujúcich iróniu (ako formu nepriameho vyjadrenia, ktorým rečník prezentuje svoj názor na osobu, situáciu alebo predmet) na tzv. ironickú kritiku (pozitívna výpoveď na vyjadrenie negatívneho postoja) a ironickú pochvalu (negatívna výpoveď na vyjadrenie pozitívneho postoja) (Dewsová – Winnerová, 1999, s. 1580, cit. podľa Ivanová – Oslovičová, 2012, s. 77 – 78). Pozitívnu výpoveď v analyzovanom prípade vnímame ako použitie eufemizujúceho, „zjemňujúcejšieho“ pomenovania zastierajúceho pravú podstatu denotátu.

Pri skúmaní budeme používať ruské výkladové slovníky Tolkovyj slovar Ušakova, resp. výkladový slovník Ušakova⁵ (ďalej ako VSU) a Tolkovyj slovar Dmitrijeva, resp. výkladový slovník Dmitrijeva⁶ (ďalej ako VSD). VSD je pre nás zaujímavý ako lexikografické svedectvo obdobia tridsiatych rokov 20. storočia, oficiálny slovník revolúcie, ktorá mala formovať nové myslenie a hodnoty (Waller, 1968), a potenciálne by nás mohol pri analýze politickej komunikácie scitlivieť pre určité výkladové kontinuity a diskontinuity. Súčasný výkladový slovník ruského jazyka zostavený D. V. Dmitrijevom je založený na lexikografickej databáze obsahujúcej 200 miliónov slovných použití súčasného ruského jazyka, zahŕňa tisíce zdrojov rôznych žánrov (beletria, periodiká, populárno-vedecká literatúra, záznamy ústnej reči a ďalšie) a patrí k slovníkom aktívneho typu – používatelia sa nielen dozvedia správne významy slov, ale naučia sa aj správne tvoriť vety a vyhnú sa zámene významov (VSD).

⁴ Takto je chápané, samozrejme, aj v oficiálnom ruskom verejnom diskurze. Explicitnou manifestáciou (na úrovni slova) takéhoto vnímania – svoji sú tí, ktorí podporujú špeciálnu vojenskú operáciu – je pohrávanie sa s dvoma dekodovaniami jednotky SVOI v kampani Ministerstva obrany RF („Присоединяйся к СВОим“). Porov. Zvezda, Prisoediňajsia k SVOim: MO RF opublikovalo rolík s prizvonom stať pojcom – kontraktnikom (<https://tvzvezda.ru/news/20234201339-Mc2vB.html>).

⁵ <https://ushakovdictionary.ru/>

⁶ <https://dic.academic.ru/contents.nsf/dmitriev/>

Pri analýze excerpovaného materiálu sme pracovali aj s korpusovými nástrojmi, sémantiku spriehľadňujeme príkladmi použitia slova v mediálnom diskurze cez sondážne čítanie tlačového orgánu vlády RF – denníka Rossijskaja gazeta a prejavov V. Putina. Opozičný protivojnový diskurz sme skúmali na materiáloch internetového periodika Meduza,⁷ Novaja gazeta⁸ a portálu Svoboda.org.⁹

Vymedzenie eufemizmu

Definícií pojmu *eufemizmus* je v súčasnej jazykovede niekoľko. Azda najvšeobecnejšou z nich je definícia F. Čermáka, ktorý eufemizmy chápe ako výrazy „označujúce nežiaduci, nepríjemný fakt zjemňujúcim spôsobom, namiesto označenia hrubého, priameho“ (Čermák, 2013, s. 270).

Existuje niekoľko kritérií a na nich sa orientujúcich klasifikácií eufemizmov, napríklad morfosyntaktická klasifikácia, lexikálno-sémantická klasifikácia, klasifikácia eufemizmov podľa konštrukčného kritéria atď. (Lenčėšová, 2024). Z hľadiska nášho výskumu, ktorý sa zameriava na konštruovanie udalosti v jazyku, je relevantná predovšetkým lexikálno-sémantická a inštitucionálna klasifikácia. Môžeme konštatovať, že jednotka *специальная военная операция* patrí do pojmovej skupiny zahŕňajúcej činnosť armády a pod. Slovné spojenie *специальная военная операция* spolu so skratkou CBO a skráteným slovom *спецоперация* sa zaraďujú ďalej medzi politické eufemizmy, ktorých cieľom nie je udržať komunikačné status quo a zaistiť, aby sa všetci účastníci komunikácie cítili komfortne, ale ich cieľom je kamuflovať negatívne spoločenské javy; často sa používajú v propagandistických prejavoch (Abrantes, 2005, s. 96, cit. podľa Cingerová, 2018, s. 42, viac Lenčėšová, 2024).

Sémantika komponentov

V čom spočíva tento „zastierajúci“ mechanizmus? Pozornosť púta fakt, že dva z troch komponentov ustáleného slovného spojenia (*специальный, операция*) predstavujú prevzaté slová, ktoré majú prirodzene eufemistický potenciál, keďže napomáhajú ku kamuflovaniu podstaty okolností (Volkonskij – Volkonskij, 1925, s. 26 – 68, cit. podľa Cingerová, 2018, s. 49). Len dodajme, že jednotka *специальный* sa používa pri eufemizácii nielen v kontexte vojny na Ukrajine. Výrazy s komponentom *специальный* predstavovali produktívny spôsob eufemizácie aj v sovietskom diskurze. N. Cingerová uvádza vo svojej monografii venovanej tzv. sovietizmom niekoľko príkladov s takouto funkciou:

„Ako špeciálna nemocnica (*спецбольница*) sa označovala nemocnica vyhradená pre privilegované osoby, nomenklátru, ale aj nemocnica pre alkoholikov, narkomanov, ktorí nezapadali do produkovaného sovietskeho spôsobu života (*советский образ жизни*). Sklad kníh, na čítanie ktorých bolo potrebné povolenie, bol špeciálny sklad (*спецхран* [od: *специальное хранилище*]). Špeciálna objednávka (*спецзаказ*) bola objednávka deficitných výrobkov pre privilegované osoby. Špeciálny spôsob spracovania, resp. špeciálne opatrenia (*спецобработка/спецмеры*) označovali v žargóne bezpečnostných orgánov

⁷ <https://meduza.io>

⁸ <https://novayagazeta.ru>

⁹ <https://www.svoboda.org>

mučenie väzňov. Tých nazývali aj špeciálny kontingent (*спецконтингент*) a príkazy, ktoré sa týkali ich, resp. vyhnanco, špeciálne príkazy (*спецуказания*)“ (Cingerová, 2018, s. 48 – 49).

O eufemistickom potenciáli jednotky svedčí aj to, že v slovníku eufemizmov J. P. Seničkinovej (2008) sa nachádza až 30 hesiel s komponentom *спец*-. Tá pritom nesúvisí len s tým, že ide o prevzaté slovo, ale aj so špecifikami jeho sémantiky. Prvý význam daného adjektíva je vo väčšine súčasných výkladových slovníkov ruského jazyka rovnaký, a síce uvádzajú, že sa týmto slovom pomenúva niečo, čo je určené výlučne na nejaký konkrétny účel, niečo, čo má mimoriadny účel, mimoriadnu dôležitosť, a nie je to obyčajné. Pri pomenovaní príznaku nejakej entity daným prídavným menom sa tak vysielateľ správy vyhne jej presnejšiemu určeniu, „priznáva“ len, že má nejaký. Podobnú funkciu majú pri eufemizácii aj také prídavné mená ako *специфический* či *характерный* (Seničkina, 2008). Výsledky zo stránky RuWordNet¹⁰ uvádzajú ako hyperonymum slova: *не похожий на других, особенный, особый, отличный от других, сугубый*, a hyponymum: *специализированный* (RuWordNet: špeciálny). Relevantný je aj významový komponent slova *специальный*, uvádzaný vo VSD: „Ak bol niekto poverený špeciálnou úlohou, znamená to, že mu bola pridelená mimoriadne dôležitá úloha“¹¹ (TSD: špeciálny).

специальный Прилагательное

Определяемые слова		Словосочетания с наречием		Сочиненные прилагательные	
1. комиссия	9,84	1. средне-	7,87	1. высший	10,39
2. назначение	9,07	2. тактико-	6,75	2. акционный	9,95
3. корреспондент	8,69	3. средне	6,61	3. воинский	8,74
4. программа	8,64	4. узко	6,1	4. антидемпинговый	8,74
5. приз	8,38	5. сугубо	5,8	5. компенсационный	8,37
6. разрешение	8,09	6. исключительно	2,03	6. особый	8,1
7. оборудование	8,07	7. довольно	1,66	7. общий	7,45
8. представитель	8,06	8. слишком	1,53	8. коррекционный	7,2
9. подразделение	7,99	9. очень	1,3	9. дополнительный	7,06
10. группа	7,9	10. еще	1,07	10. вспомогательный	7,02

Ilust. 1. Kolokácie s prídavným menom специальный (Nacionalný korpus ruského jazyka, centrálny SMI)

¹⁰ Projekt wordnet je jedným z najznámejších zdrojov v oblasti automatického spracovania textu. Thesaurus RuWordNet obsahuje synsety (súbory synonym) troch slovných druhov: podstatné mená, slovesá a prídavné mená. Medzi synsetami patriacimi do rôznych slovných druhov, ale vyjadrujúcimi rovnaký význam sa vytvorili vzťahy čiastočnej synonymie, ktoré spájajú oddelené synsety. Vzťahy sa vytvárajú aj medzi synsetmi: hyponymum-hyperonymum (rod-druh), inštancia-trieda, vzťah antonymie, časť-celok, príčina, logický dôsledok, predmetná oblasť (doména). Dostupné na: <https://ruwordnet.ru/en>.

¹¹ Tu i ďalej ide pri prekladoch o preklady autorky príspevku.

Z analýzy mediálneho podkorpusu národného korpusu ruského jazyka¹² (cez funkciu „portrét slova“) vyplýva, že najčastejšími kolokantami danej jednotky sú slová pomenovávajúce entity spoločenského/politického života: dopisovateľ, komisia, príprava, účel, vzdelanie, vedomosti, program, výskum, povolenie, prístroj (Nacionalnyj korpus russkogo jazyka, gazetnyje, centralnyje SMI: specialnyj). Aj v daných slovných spojeniach má jednotka podobnú funkciu: vyhnúť sa bližšiemu určeniu entity pomenovávanej podstatným menom.

Výraz *операция*, resp. aj samostatne – *военная операция* ako eufemizmus uvádza J. P. Seničkinová vo svojom slovníku eufemizmov ruského jazyka z roku 2008. Opiera sa pritom o excerpované metakomentáre použitia slovného spojenia: „pokusy verejných činiteľov „upokojiť“ verejnosť klamstvom vystriedala záľuba v eufemizmoch. Vraj to nie je „vojna“, ale „vojenská operácia zameraná na odzbrojenie““ (Seničkinová, 2008, s. 83 – 84). Za synonymom s eufemizujúcou funkciou možno považovať aj výrazy *военная акция*, *непредсказуемые последствия* (Seničkinová, 2008).

Spomínané výkladové slovníky nám ponúkajú takmer rovnaké výklady daného slova, a síce to, že ide o typ lekárskeho zákroku (chirurgického), pri ktorom sa lekár dostane k porušenému/chorému orgánu pacienta; *voj.* sériu akcií zameraných na realizáciu jedného strategického plánu; operáciu vo finančníctve; prácu s číslami; činnosť polície, spravodajských služieb, ktorých účelom je odhaliť a zadržať zločincov a pod. (VSD, VSU).

Ключ	Коллокат	Совместная частота	Частота ключа	Частота коллоката
операция	спасательный	1890	39578	31511
операция	антитеррористический	738	39578	20864
операция	поисковый	648	39578	17280
операция	поисково	486	39578	6021
операция	продолжаться	1369	39578	100723
операция	контртеррористический	452	39578	7239
операция	успешно	769	39578	51101
операция	освобождение	725	39578	58304
операция	спасение	505	39578	31798
операция	длиться	457	39578	29493
операция	начаться	1922	39578	267415
операция	задержание	595	39578	58708
операция	подъем	374	39578	25675
операция	удаление	314	39578	16306

Ilust. 2. Kolokácie s podstatným menom операция (Nacionalnyj korpus russkogo jazyka, centralnyje SMI)

¹² <https://ruscorpora.ru/search?search=CgQyAggDMAE%3D>

Pri analýze v mediálnom podkorpuse sme zistili, že najčastejšie adjektívne kolokáty v rámci mediálnych textov sú: *спасательный, антитеррористический, поисковый, контртеррористический* a i. Môžeme teda tvrdiť, že slovo *операция* sa v kontexte mediálnych textov nespája predovšetkým s oblasťou medicíny, ale skôr s určitými akciami štátnych orgánov.

Vymedzenie „špeciálnej vojenskej operácie“

Termín „špeciálna vojenská operácia“ je, samozrejme, v oficiálnom ruskom verejnom diskurze aj presne vymedzovaný, pripisuje sa mu význam, zahŕňajúci aj axiologické aspekty, ako samostatnému znaku.

Ako príklad možno uviesť definíciu z encyklopédie propagandistického projektu Znanije (Rossijskoje obščestvo Znanije).¹³ Tá znie:

„SVO sú vojenské akcie ozbrojených síl Ruska na území Ukrajiny, DLR (Doneckej ľudovej republiky), LLR (Luhanskej ľudovej republiky), ktoré sa začali 24. februára 2022 a pokračujú dodnes s cieľom chrániť obyvateľov Doneckej a Luhanskej ľudovej republiky pred agresiou kyjevského režimu trvajúcou od roku 2014, demilitarizovať a denacifikovať Ukrajinu a čeliť vojenským hrozbám pre Ruskú federáciu zo strany vojensko-politického bloku NATO.“ (Znanije: špeciálna vojennaja operacija).

Na tomto mieste len poznamenajme, že RF je tu modelovaná ako entita, ktorá „akciou“ reaguje na negatívne konotovanú „agresiu“ a „hrozby“ iných entít, čím sa reorganizuje základná architektúra pomenovávanej udalosti a nastoľuje jej hodnotové vnímanie.

To neznamená, že z oficiálnych, „nespontánnych“ prejavov slovo vojna úplne zmizlo. Ak sa však používa, je to väčšinou vo vzťahu k vojne na východnej Ukrajine v rokoch 2014 – 2022, v ktorej RF podporovala proruských separatistov (Kremlin: Poslanije prezidenta federal'nomu sobraniju, 29. 02. 2024).

Badateľné je, že k voľbe tohto výrazu sa pristupuje aj vtedy, ak je ako úloha jej vykonávateľa, agensa prisudzovaná (kolektívnemu) Západu/USA (rozpútali *войну / гибридную войну* v Ukrajine (Kremlin: Podpisanije dogovorov o priňatii DNR, LNR, Zaporožskoj i Chersonskoj oblastej v sostav Rossii, 30. 09. 2022). Ako vojna sa pomenováva aj Afganská vojna, Veľká vlastenecká vojna alebo prvá a druhá čečenská vojna, ktoré boli tiež vo verejnom diskurze pomenovávané ako „operácie“ (RGRU: Kak v zone SVO rabotajut razvedčiki). Frekventovane sa slovo vojna používa aj v prenesenom význame – informačná a sankčná vojna (Kremlin: Zasedanie kollegii Ministerstva oborony, 21. 12. 2022).

Na okraj možno uviesť, že napriek badateľnej konzekventnosti pri vyhýbaní sa slovu „vojna“ vo vzťahu k vojne na Ukrajine sa na symbolickej úrovni s konfliktom ako s vojnou zaobchádza: otvárajú sa múzeá, ktoré ju majú pripomínať, stavajú sa pomníky padlým, hovorí sa o jej

¹³ Funguje od roku 2016, jeho cieľom je podporovať „patriotickú výchovu dospelávajúcej generácie“, propaguje „zdravý spôsob života“ a presadzuje „boj proti pseudovede a falzifikácii dejín“. V dozornej rade zasada námestník šéfa kancelárie ruského prezidenta S. V. Kirijenko (predseda) a tiež poradca prezidenta, bývalý minister kultúry V. R. Medinskij (podpredseda), známy svojím kontroverzným výkladom dejín. Pozri <https://znanierussia.ru/about>.

„hrdinov“ či „veteránov“ (RGRU: V Jaroslavle objavilsia muzej SVO; V Nižnem Novgorode otkrylsia muzej SVO; V Volgograde postaviat pamiatnik „Učastnikam SVO“; V Soči otkryli monument pogibšim v SVO; Na telekanale „Zvezda“ rasskažut o studentach na SVO; V Kuzbasse veteranam SVO pomogut s rabotoj).

Na pomenovanie denotátu sa v oficiálnom ruskom diskurze okrem oficiálneho ustáleného slovného spojenia používajú aj iné, väčšinou eufemizujúce výrazy: *ситуация вокруг Украины* (RGRU: Pervyj razgovor Bielousova s Ostinom, osvoboždenije plennych i chod bojevych dejstvij), *боевые действия* (Kremlin: Otvet na vopros žurnalista o situacii na fronte, RGRU: V zone SVO vsio čašče ispolzujetsia robototekhnika), *выполнение задач* (RGRU: V zone SVO vsio čašče ispolzujetsia robototekhnika), *условия* (Kremlin: Obraščenije k graždanam Rossii, 14. 03. 2024), *ситуация* (Kremlin: Zasedanije kollegii Ministerstva oborony, 21. 12. 2022), *региональный/локальный конфликт / конфликт на Украине* (Kremlin: Poslanije Prezidenta Federal'nomu Sobraniju, 21. 02. 2023), *события / столкновение* (Kremlin: Zasedanije kollegii Ministerstva oborony, 21. 12. 2022), *действия по защите Донбасса* (Kremlin: Poslanije Prezidenta Federal'nomu Sobraniju, 21. 02. 2023).

Špeciálna vojenská operácia vs. celoplošný vpád Ruska do Ukrajiny

Opozíčný protivojnový diskurz používa na základe našej sondážnej rešerše na stránkach internetových periodík Meduza, Novaja gazeta a portálu Svoboda.org najčastejšie na pomenovanie denotátu výraz *война*,¹⁴ *война в Украине*,¹⁵ z hľadiska funkcie používa ekvivalentne termínu *специальная военная война* nemenej oficiálne ustálené slovné spojenie *полномасштабное вторжение России в Украину*.¹⁶ Túto artikuláciu považujeme za zaujímavý príklad svojho druhu rektifikovanej projekcie (porov. Sokolová, 2021, s. 109): vypustený negovaný predikát („to nie je špeciálna vojenská operácia“) je sémanticky spresnený („je to celoplošný vpád Ruska do Ukrajiny“).

Používanie eufemistického slovného spojenia *специальная военная война* má v opozičnom protivojnovom diskurze svoje špecifiká. Síce sa v jeho manifestáciách – textoch vyskytuje výraz *спецоперация*, je však doplnený a) metakomentárom kódu («Специальная военная операция» Так власти РФ называют вторжение российских войск в Украину (Meduza, Ludi plačut i govoriat: dajte choť što-nibud', 16. 08. 2024¹⁷), b) relativizuje sa jeho sémantika a lexikálne sa vyjadruje jeho príslušnosť k „cudzej“ reči: *так называемая спецоперация* (Svoboda, My uvidim pozicionnuju vojnu, 24. 08. 2022¹⁸), c) jeho príslušnosť k cudzej reči sa artikuluje prostredníctvom úvodzoviek: „спецоперация“ (Novaja gazeta, S čego načinajetsia

¹⁴ <https://www.svoboda.org/a/s-gordo-podnyatoi-golovoi-metodichka-dlya-urokov-propagandy-voiny/31761073.html>

¹⁵ <https://www.svoboda.org/a/tretiy-vsadnik-zhdet-li-mir-posle-covida-i-voyny-v-ukraine-esche-i-golod/31772856.html>

¹⁶ <https://www.svoboda.org/a/rossiya-nachala-polnomasshtabnoe-vtorzhenie-na-territoriyu-ukrainy-glavnoe/31720095.html>. Porov. tiež <https://meduza.io/feature/2024/02/25/polnomasshtabnoe-vtorzhenie-ili-svo-kak-yazyk-voyny-delit-rossiyan-na-svoih-i-chuzhih>

¹⁷ <https://meduza.io/feature/2024/08/16/lyudi-plachut-i-govoryat-dayte-hot-cto-nibud>

¹⁸ <https://www.svoboda.org/a/my-uvidim-pozitsionnuju-voynu-polgoda-s-nachala-vtorzheniya-v-ukrainu/32001418.html>

kvazirodina, i čem ona zakančivajetsia?, 27. 03. 2022¹⁹), ktoré indikujú, že producent textu „používa vo svojom prejave slovo, ktoré nepovažuje za ‚svoje‘ a čitateľ musí vykonať nejakú korekčnú operáciu, aby správne dekodoval sémantickú úlohu autora“ (Zalizňak, 2007).²⁰

Slovotvorný potenciál

Treba zdôrazniť, že namiesto oficiálneho ustáleného slovného spojenia sa často používa skratka SVO, resp. skrátené slovo *своперация*, pričom skratka SVO disponuje slovotvorným potenciálom, čo zdôrazňuje, nakoľko sú rôzne aspekty spoločenského života určované vojnou na Ukrajine. Badať to na početných kompozitách, ktoré fixuje lexikografický zdroj *Nové v ruskej lexike. Slovníkové materiály* Ruskej akadémie vied.²¹ Ten uvádza až 26 jednotiek s komponentom CBO-: 1. CBO-SWAP,²² 2. CBO-волонтер,²³ 3. CBO-время,²⁴ 4. CBO-времена,²⁵ 5. CBO-выборы²⁶ (neformálny názov, ktorý vznikol v súvislosti s organizovaním volieb na územiach, ktoré sa dostali pod kontrolu RF počas vojny na Ukrajine, ako napríklad Donecká a Luhanská ľudová republika a pod.), 6. CBO-депутат²⁷ (politici alebo poslanci zvolení na územiach, ktoré sú pod kontrolou R), 7. CBO-информбюро²⁸ (informačný úrad alebo kanál venovaný spravodajstvu o udalostiach súvisiacich s vojnou na Ukrajine), 8. CBO-квартил²⁹ (administratívno-územná jednotka vytvorená na územiach okupovaných RF), 9. CBO-контекст³⁰ (tento termín sa používa na označenie okolností či udalostí spojených s vojnou na Ukrajine), 10. CBO-маникюр³¹ (manikúra s písmenom Z), 11. CBO-марафон³² (tento termín môže byť použitý na označenie rôznych podujatí, akcií alebo kampaní spojených s vojnou na Ukrajine, napr. dlhodobé kampane zamerané na šírenie informácií alebo propagandy na podporu RF v rámci vojny), 12. CBO-мошенник³³ (tento typ podvodníka môže využívať vojnové udalosti a ich kontext na to, aby sa nelegálne „obohatil“ a podviedol iných ľudí), 13. CBO-начальник,³⁴ 14. CBO-новость,³⁵ 15. CBO-операция,³⁶ 16. CBO-оппозиция,³⁷ 17. CBO-пространство,³⁸

¹⁹ <https://novayagazeta.ru/articles/2022/03/27/s-chego-nachinaetsia-kvazirodina-i-chem-ona-zakanchivaetsia>

²⁰ Podobne sa reflektuje jednotka aj v ukrajinskom diskurze. Porov. Spišiaková – Shumeiko, 2022. K výskumu porov. tiež Spišiaková, 2023.

²¹ Dostupné na adrese: <https://neolex.iling.spb.ru/about>.

²² <https://neolex.iling.spb.ru/node/23180>

²³ <https://neolex.iling.spb.ru/node/23151>

²⁴ <https://neolex.iling.spb.ru/node/23153>

²⁵ <https://neolex.iling.spb.ru/node/18287>

²⁶ <https://neolex.iling.spb.ru/node/23155>

²⁷ <https://neolex.iling.spb.ru/node/12864>

²⁸ <https://neolex.iling.spb.ru/node/23158>

²⁹ <https://neolex.iling.spb.ru/node/23160>

³⁰ <https://neolex.iling.spb.ru/node/23162>

³¹ <https://neolex.iling.spb.ru/node/12856>

³² <https://neolex.iling.spb.ru/node/23164>

³³ <https://neolex.iling.spb.ru/node/23166>

³⁴ <https://neolex.iling.spb.ru/node/12866>

³⁵ <https://neolex.iling.spb.ru/node/23168>

³⁶ <https://neolex.iling.spb.ru/node/12858>

³⁷ <https://neolex.iling.spb.ru/node/12854>

³⁸ <https://neolex.iling.spb.ru/node/12832>

18. СВО-реалия,³⁹ 19. СВО-санкция,⁴⁰ 20. СВО-скептик,⁴¹ 21. СВО-сообщение,⁴² 22. СВО-тематика,⁴³ 23. СВО-тревожность⁴⁴ (označuje obavy, pocit stresu, ktorý je vyvolaný udalosťami súvisiacimi s vojnou na Ukrajine), 24. СВО-экономика,⁴⁵ 25. СВО-эмигрант,⁴⁶ 26. СВО-эпоха.⁴⁷

V hovorovej reči sa objavujú aj jednotky vytvorené derivačnými postupmi: *постспециально-операционный*,⁴⁸ *околоСВОшный* (hovor. súvisí s SVO, s obdobím jej realizácie, nachádzajúci sa v blízkosti miest, kde prebieha vojna v rámci SVO),⁴⁹ *СВОшник*,⁵⁰ *доспециально-операционный*,⁵¹ *постСВОшный*.⁵²

Okrem vyššie uvedených slov sa vyskytujú aj príklady okazionálneho použitia jednotky vytvorenej derivačným postupom, ktorá svedčí o oslabovaní pôvodnej sémantiky skratky (*А когда последний раз в США массово отправляли на чужбину СВОшник?*⁵³).

Záver

Ustálené slovné spojenie *специальная военная операция* sa stalo jedným z tzv. *slov-sloganov* (nem. *Schlagwort*) ruského oficiálneho diskurzu obdobia vojny na Ukrajine. Aj vzhľadom na sémantiku komponentov, ktoré do neho vstupujú, a ich cudzí pôvod má spojenie difúznejší význam ako jednotka *война*, v porovnaní s ktorou nie je natoľko informatívne, relevantné, jasné či jednoznačné (v zmysle konverzačných maxím H. P. Gricea). Pre jeho „zastierajúci“ charakter ho možno označiť za eufemizmus, ktorého cieľom je organizácia základnej architektúry pomenovávanej udalosti a nastolenie priaznivejšieho vnímania politiky Ruskej federácie. Na základe sondážneho čítania fragmentov ruského diskurzu môžeme konštatovať, že sa používa aj v artikuláciách, ktoré sa voči oficiálnej verejnej komunikácii vymedzujú, a síce používa sa často aj ironicky a na vyjadrenie kritiky.

³⁹ <https://neolex.iling.spb.ru/node/23170>

⁴⁰ <https://neolex.iling.spb.ru/node/12834>

⁴¹ <https://neolex.iling.spb.ru/node/12852>

⁴² <https://neolex.iling.spb.ru/node/12860>

⁴³ <https://neolex.iling.spb.ru/node/12862>

⁴⁴ <https://neolex.iling.spb.ru/node/23172>

⁴⁵ <https://neolex.iling.spb.ru/node/23174>

⁴⁶ <https://neolex.iling.spb.ru/node/23176>

⁴⁷ <https://neolex.iling.spb.ru/node/23178>

⁴⁸ <https://neolex.iling.spb.ru/node/18206>

⁴⁹ <https://neolex.iling.spb.ru/node/18304>

⁵⁰ <https://www.moscowtimes.ru/2024/05/13/butilkoi-obgolovu-zato-chto-yasvoshnik-vekaterinburge-prohozhie-nestali-pomogat-izbitomu-uchastniku-voini-vukraine-a130491>

⁵¹ <https://neolex.iling.spb.ru/node/17331>

⁵² <https://neolex.iling.spb.ru/node/18204>

⁵³ <https://vc.ru/legal/665081-samyi-detalnyj-razbor-zakona-ob-elektronnyh-povestkah-cherez-gosuslugi-kak-snyatsya-s-voennogo-ucheta-udalennno?comment=5796492>

LITERATÚRA

Sekundárna literatúra

- ABRANTES, Ana Margarida. 2005. Euphemism and co-operation in discourse. In: GRILLO, Eric (ed.). *Power Without Domination. Dialogism and the empowering property of communication*. Amsterdam – Philadelphia: John Benjamins Publishing Company, 2005, s. 85 – 103. ISBN 978-90-272-2702-7.
- CINGEROVÁ, Nina. 2018. *Červenejúce sa slová. Sovietizmy v sovietskom a ruskom verejnom diskurze*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2018. ISBN 978-80-223-4599-6.
- CINGEROVÁ, Nina – DULEBOVÁ, Irina. 2023. *Mediálna lingvistika*. Bratislava: Univerzita Komenského v Bratislave, 2023. ISBN 978-80-223-5721-0.
- CINGEROVÁ, Nina – DULEBOVÁ, Irina – ŠTEFANČÍK, Radoslav. 2021. *Politická lingvistika*. Bratislava: Vydavateľstvo Ekonóm, 2021. ISBN 978-80-225-4861-8.
- ČERMÁK, František. 2013. *Jazyk a jazykoveda. Přehled a slovníky*. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-1946-0.
- DEWS, Shelly – WINNER, Ellen. 1999. Obligatory Processing of Literal and Nonliteral Meanings in Verbal Irony. *Journal of Pragmatics*, 1999, roč. 31, č. 12, s. 1579 – 1599. ISSN 0378-2166.
- DMITRIJEV, Dmitrij Vladimirovič. 2016. *Tolkovyj slovar Dmitrijeva*. Vvedeniye. Moskva: Izdatel'stvo AST. ISBN 978-5-17-097812-0.
- DOLNÍK, Juraj. 2013. *Všeobecná jazykoveda*. Bratislava: VEDA, 2013. ISBN 978-80-224-1201-8.
- IVANOVÁ, Martina – OSLOVIČOVÁ, Zuzana. 2012. *Podoby irónie v publicistickom texte*. In: *Jazykovedný zborník 40. Média a text 3. Mediálny text: lingvistika – kultúra – literatúra*. Prešov: Filozofická fakulta Prešovskej univerzity v Prešove, s. 77 – 88. ISBN 978-80-555-0666-1.
- KELLER, Reiner. 2021. Entering Discourses: A New Agenda for Qualitative Research and the Sociology of Knowledge. In: JOHNSTON, Jay – STUCKARD, Kocku von (eds.). *Discourse Research and Religion. Disciplinary Use and Interdisciplinary Dialogues*. Berlin – Boston: De Gruyter, 2021, s. 23 – 56. ISBN 978-3-110-99145-1.
- KELLER, Reiner. 2007. *Diskursforschung: eine Einführung für SozialwissenschaftlerInnen*. 3., aktualisierte Auflage. Wiesbaden: VS Verlag für Sozialwissenschaften, 2007. ISBN 978-3-531-15459-6.
- LENČEŠOVÁ, Janka. 2024 [v tlači]. *K chápaniu eufemizmov, dysfemizmov a ortofemizmov v súčasnej jazykovede*. Medzinárodná vedecká konferencia Slavica Beliana.
- NOVOJE V RUSSKOJ LEKSIKE. *Slovarnyje materialy* [online]. Dostupné na: <https://neolex.iling.spb.ru/about>.
- NIEHR, Thomas. 2014. *Einfuehrung in die Politolinguistik*. Bristol: Vandenhoeck & Ruprecht, 2014. ISBN 978-3825-24173-5.
- „Polnomashtabnoje vtorzhenije“ ili „SVO“. Kak jazyk vojny delit rossijan na „svojich“ i „čuzich“. 2024 [online]. *Meduza*, 25. 02. 2024 [cit. 28. 08. 2024]. Dostupné na: <https://meduza.io/feature/2024/02/25/polnomashtabnoe-vtorzhenie-ili-svo-kak-yazyk-voyny-delit-rossiyan-na-svoih-i-chuzhih>.
- SENIČKINA, Jelena Pavlovna. 2008. *Slovar evfemizmov russkogo jazyka*. Moskva: Izdatel'stvo Flinta – Izdatel'stvo Nauka, 2008. ISBN 978-5-9765-0219-2.
- SOKOLOVÁ, Jana. 2021. *Hovoriaci v pragmaticko-sémantických a komunikačných súvislostiach*. Nitra: Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, 2021. ISBN 978-80-558-1750-7.
- SPIŠIAKOVÁ, Marta. 2023. Eufemismos y neologismos en el contexto de la guerra en Ucrania. *El español por el mundo: epm revista*, 2023, roč. 5, č. 1, s. 122 – 131. ISSN 2605-1052.
- SPIŠIAKOVÁ, Marta – SHUMEIKO, Natalia. 2022. Political Euphemisms and Neologisms in Online Media Content: Admit the War in Ukraine. In: *Jazyk a politika: na pomedzí lingvistiky a politológie VII*. Bratislava: Vydavateľstvo EKONÓM, 2022, s. 372 – 388. ISBN 978-80-225-4987-5.
- SPITZMÜLLER, Jürgen – WARNKE, Ingo Hans. 2011. *Diskurslinguistik. Eine Einführung in Theorien und Methoden der transtextuellen Sprachanalyse*. Berlin – Boston: Walter de Gruyter, 2011. ISBN 978-3-11-021244-0.
- SUDEBNYJE I NORMATIVNYJE AKTY RF. *Statija 207.3 UK RF*. Dostupné na: https://sudact.ru/law/uk-rf/osobennaia-chast/razdel-ix/glava-24/statia-207.3_3/.

- TOROČEŠNIKOVA, Marina. *Vojna – zaprešennoje slovo*, 10. 03. 2022. Dostupné na: <https://www.svo-boda.org/a/31746559.html>.
- UŠAKOV, Dmitrij, Nikolajevič (ed.). *Tolkovyj slovar russkogo jazyka*. T. Moskva: Gos. Institut Sovetskaja Enciklopedija, OGIZ, 1935 – 1945. Dostupné na: <https://ushakovdictionary.ru/>.
- VOLKONSKIJ, Sergej – VOLKONSKIJ, Aleksandr. 1928. *V zašitu russkogo jazyka*. Sbornik statej. Berlin: Izdatelstvo „Mednyj vsadnik“, 1928, s. 26 – 68.
- WALLER, Michael. 1968. The -Ism of Stalinism. *Soviet Studies*, 1968, roč. 20, č. 2, s. 229 – 230. ISSN 0038-5859.
- ZALIZŇAK, Anna Andrejevna. 2007. *Semantika kavyček*. In: *Trudy Meždunarodnogo seminara Dialog'2007 po kopjuternoj lingvistike i jejo priloženijam*. Moskva. Dostupné na: http://www.philology.ru/linguistics2/zaliznyak_anna-07.htm.

Pramene

- Obrašćenije k graždanam Rossii, Moskva, 14. 03. 2024. Dostupné na: <http://kremlin.ru/events/president/transcripts/statements/73650>.
- Obrašćenije Prezidenta Rossijskoj Federacii. Moksva, Kremel', 24. 02. 2022. Dostupné na: <http://kremlin.ru/events/president/news/67843>.
- Otvét na vopros žurnalista o situacii na fronte, Moskva, 21. 06. 2023. Dostupné na: <http://kremlin.ru/events/president/transcripts/statements/71474>.
- Podpisanije dogovorov o priňatii DNR, LNR, Zaporožskoj i Chersonskoj oblasti v sostav Rossii, Moskva, 30. 09. 2022. Dostupné na: <http://kremlin.ru/events/president/transcripts/statements/69465>.
- Poslanije Prezidenta Federal'nomu Sobraniju, Moskva, 21. 02. 2023. Dostupné na: <http://kremlin.ru/events/president/transcripts/messages/70565>.
- Poslanije Prezidenta Federal'nomu Sobraniju, Moskva, 29. 02. 2024. Dostupné na: <http://kremlin.ru/events/president/transcripts/messages/73585>.
- Zasedanije kollegii Ministerstva oborony, Moskva, 21. 12. 2022. Dostupné na: <http://kremlin.ru/events/president/transcripts/statements/70159>.
- PETROV, Ivan. 2024. *Chronika SVO: pervyj razgovor Belousova s Ostinom, osvoboždenije plennyh i chod bojevych dejstvij*, 26. 06. 2024. Dostupné na: <https://rg.ru/2024/06/26/v-minoborony-rasskazali-o-hode-svo.html>.
- PETROV, Ivan. 2024. *Kak v zone SVO rabotajut razvedčiki*, 18. 03. 2024. Dostupné na: <https://rg.ru/2024/03/18/razvedka-dolozhila-točno.html>.
- TRUCHANOVA, Elina. 2024. *V Jaroslavle pojavilsia muzej SVO*, 06. 03. 2024. Dostupné na: <https://rg.ru/2024/03/06/reg-cfo/v-iaroslavle-poiavilsia-muzej-svo.html>.
- ZVIAGINCEVA, Natalja. 2024. *V Nižnem Novgorode otkrylsia muzej SVO*, 21. 03. 2024. Dostupné na: <https://rg.ru/2024/03/21/reg-pfo/v-nizhnem-novgorode-otkrylsia-muzej-svo.html>.
- MERZLAKOV, Roman. 2024. *V Volgograde postaviat pamiatnik „Učastnikam SVO“*, 02. 04. 2024. Dostupné na: <https://rg.ru/2024/04/02/reg-ufo/v-volgograde-postaviat-pamiatnik-uchastnikam-svo.html>.
- DERGLIJEV, Ivan. 2024. *V Soči otrkyli monument pogibšim v SVO*, 12. 05. 2024. Dostupné na: <https://rg.ru/2024/05/12/reg-ufo/v-sochi-otkryli-monument-pogibshim-v-svo.html>.
- VALIACHMETOVA, Darja. 2024. *Na telekanale „Zvezda“ rasskažut o studentach na SVO*, 22. 02. 2024. Dostupné na: <https://rg.ru/2024/02/22/na-telekanale-zvezda-rasskazhut-o-studentah-na-svo.html>.
- POTAPOVA, Julija. 2024. *V Kuzbasse veteranam SVO pomogut s rabotoj*, 04. 04. 2024. Dostupné na: <https://rg.ru/2024/04/04/reg-sibfo/v-kuzbasse-veteranam-svo-pomogut-s-rabotoj.html>.
- PTIČKIN, Sergej. 2024. *V zone SVO vsjo časčė ispolzujetsia robototekhnika*, 12. 05. 2024. Dostupné na internete: <https://rg.ru/2024/05/12/atakuut-boevye-roboty.html>.
- CHAZOV-KASSIA, Sergej. 2022. *„S gordo podňatoj golovoj“. Metodička dľa urokov propagandy vojny*, 22. 03. 2022. Dostupné na: <https://www.svo-boda.org/a/s-gordo-podnyatoi-golovoi-metodichka-dlya-urokov-propagandy-voiny/31761073.html>.

- GOSTEV, Aleksandr. 2022. *Tretij vsadnik. Žďot li mir posle kovida i vojny v Ukraine i golod*, 27. 03. 2022. Dostupné na: <https://www.svoboda.org/a/tretiy-vsadnik-zhdet-li-mir-posle-covida-i-voyny-v-ukraine-esche-i-golod/31772856.html>.
- RADIO SVOBODA. 2022. *Rossija načala polnomashtabnoje vtorženije na territoriju Ukrainy*. Glavnoje, 24. 02. 2022. Dostupné na: <https://www.svoboda.org/a/rossiya-nachala-polnomasshtabnoe-vmorzhenie-na-territoriyu-ukrainy-glavnoe/31720095.html>.
- MEDUZA. 2024. „*Ludi plačut i govoriat: davajte choť što-nibud'*“, 16. 08. 2024. Dostupné na: <https://meduza.io/feature/2024/08/16/lyudi-plachut-i-govoryat-dayte-hot-cto-nibud>.
- NOVAJAGAZETA. 2022. *Sčegonačinajetsiakvazirodina, ičemonazakančivajetsia?*, 27. 03. 2022. Dostupné na: <https://novayagazeta.ru/articles/2022/03/27/s-chego-nachinaetsia-kvazirodina-i-chem-ona-zakančivaetsia>.
- PINČUK, Alina – ŽIGALKIN, Jurij. 2022. „*My uvidim pozicionnuju vojnu*“. *Polgoda s načala vtorženija v Ukrainu*, 24. 08. 2022. Dostupné na: <https://www.svoboda.org/a/my-uvidim-pozitsionnuyu-voynu-polgoda-s-nachala-vmorzheniya-v-ukrainu/32001418.html>.
- RTVI. 2022. *Genprokuratura objasnila zapret na slovo „vojna“ otnositelno voennoj operacii na Ukraine*, 21. 07. 2022. Dostupné na: <https://rtvi.com/news/genprokuratura-obyasnila-zapret-na-slovo-vojn-otnositelno-voennoj-operaczii-na-ukraine/>.
- THE MOSCOW TIMES. 2024. „*Butylkoj ob golovu za to, što ja SVOšnik*“. *V Jekaterinburge prochožije ne stali pomagat' izbitomu učastniku vojny v Ukraine*, 13. 05. 2024. Dostupné na: <https://www.moscowtimes.ru/2024/05/13/butilkoi-obgolovu-zato-cto-yasvosnik-vekaterinburge-prohozhie-nestali-pomogat-izbitomu-uchastniku-vojni-vukraine-a130491>.
- VCRU. 2023. *Samyj detalnyj razbor zakona ob elektronnyh povestkach čerez Gosuslugi. Kak sňatsia c voennogo učeta udaliožno*. 14. 04. 2023. Dostupné na: <https://vc.ru/legal/665081-samyi-detalnyi-razbor-zakona-ob-elektronnyh-povestkah-cherez-gosuslugi-kak-snyatsya-s-voennogo-ucheta-udaleno?comment=5796492>.
- ZNANIJE. *Specialnaja voennaja operacija*. Dostupné na: https://znanierussia.ru/articles/Специальная_военная_операция.

Ilustrácie

Ilust. 1. Kolokácie s prídavným menom „specialnyj“. (Nacionalnyj korpus ruskogo jazyka: centralnyje SMI. Dostupné na internete: <https://ruscorpora.ru/word/paper?req=%D1%81%D0%BF%D0%B5%D1%86%D0%B8%D0%B0%D0%BB%D1%8C%D0%BD%D1%8B%D0%B9&seed=5812280071212634>).

Ilust. 2. Kolokácie s podstatným menom „operacija“. (Nacionalnyj korpus ruskogo jazyka: centralnyje SMI). Dostupné na internete: <https://ruscorpora.ru/explore?search=CisqIgoICA-AQChgyIAoQBSAAMgVncnN0ZEAKagQwLjk1eAGgAQEyAggDOgEB&req=%D0%BE%D0%BF%D0%B5%D1%80%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F>.

Mgr. Janka Lenčesová
Katedra rusistiky a východoeurópskych štúdií
Filozofická fakulta Univerzity Komenského v Bratislave
Gondova 2
811 02 Bratislava 1
Slovenská republika
lencesova27@uniba.sk